

“Ik ben de opstanding en het leven”

Voorganger: Christiaan Boers
Regenboogkerk Hilversum

Schriftlezing Oude Testament: 1 Kronieken 29: 10 -18

Schriftlezing Evangelie: Johannes 11: 17 - 27

Opwekking van Lazarus,
Vincent van Gogh

Prediking

O, Vader, die al 't leven voedt,
kroon onze tafel met Uw zegen.
Spijs en drink ons met het goed
van Uwe milde hand verkregen.
Doe ons voor overdaad ons wachten,
dat w'ons gedragen zo 't behoort.
Laat ons het hemelse betrachten,
terk onze ziele door Uw Woord.

Gemeente van de Heer Jezus Christus, u kent vast dit gebed dat meestal voor het eten wordt gebeden, of werd gebeden. Mijn vader bad het dagelijks voor één van de maaltijden en als kind vond ik het toen al ouderwets klinken en begreep waarschijnlijk maar ten dele wat er gebeden werd.

Maar goed, de maaltijd voelde toch niet compleet als mijn vader niet thuis was, dan werd volstaan met stilte, althans, zo meen ik me het te herinneren en dan was het eigenlijk ook maar kaal en karig.

Psalm 145 dat werd gezongen door het zanggroepje is een prachtige zetting van Schütz met eigenlijk eenzelfde strekking als dat oude gebed. Alle ogen zijn gericht op U Heer, U geeft voedsel met gulle hand; daarmee vervult Gij het verlangen van alles wat leeft.

En niet voor niets hoorden we dit lied, want in die lijn beweegt zich de belijdenis van David als het gaat om de gaven. Aanleiding is dat, zoals we lezen uit het eerste Kroniekenboek, de plannen voor de bouw van de tempel gestalte krijgen. Bouwtekeningen zijn gemaakt, de financiën zijn rond, en het eigenlijke werk kan beginnen. David zal het allemaal niet meemaken, zijn zoon Salomo moet het gaan doen. Maar voor David zijn de plannen voldoende om een loflied aan te heffen, een belijdenis te declameren. Het vooruitzicht van een tempel alleen al doet hem juichen van enthousiasme. En het feit dat de mensen zoveel gegeven hebben, om de bouw mogelijk te maken.

Met daarbij meteen de clausule, die gaven komen van God: “alles is van U afkomstig en wat wij schenken komt uit Uw hand.” Uw milde hand, zegt het oude gebed. God subsidieert de bouw van zijn eigen huis als het ware. Gek genoeg hoefde het van God helemaal niet, die bouw, die tempel. Maar Hij begrijpt ook wel dat een volk iets aanwijsbaars wil voor Zijn aanwezigheid. Zo diende de Ark immers ook al dat doel. Maar de tijd van zwerven met dat mobiele heiligdom is voorbij, het koningschap op aarde met Saul, David en straks Salomo, krijgt zijn vaste plek in Jeruzalem, dan toch ook een vaste plek voor de Koning der hemelen. Het gaat erom dat het uitzien naar die woning Gods voldoende reden is tot lofzang, tot belijdenis. Het is niet vaak dat je in het Oude Testament op zoveel verstandhouding stuit, zoveel harmonie met koning, het volk en God. Men is er letterlijk ‘on speaking terms’.

Hoe groot is het contrast vandaag dan met de nieuwtestamentische lezing uit Johannes, althans op eerste gezicht. De vrolijkheid en dankbaarheid van David is niet te vergelijken met de uitvaartstemming die er heerst rond het graf van Lazarus. Hij ligt er al vier dagen en de rouw is alom aanwezig. Met een beeld voor ogen zoals je zo vaak op televisie ziet als er in het Midden Oosten iemand is overleden, en er hordes mensen afkomen op de plek en samenkomen om dat wat vraagt om gezamenlijkheid, dat verdriet en de diepe pijn, ook echt met elkaar te ervaren, zo mogen we vermoeden dat het bij Lazarus' graf niet anders was. Een menigte die de zusters Maria en Marta wil ondersteunen.

Het zal gepaard gegaan zijn met geweeklaag, scheuren van kleren misschien, veel beweging van armen die naar de hemel reiken. Een en al deining daarbuiten. En binnen zijn de zusters. Totdat Marta hoort dat Jezus in aantocht is, Zij staat op en gaat Hem tegemoet, terwijl Maria thuis blijft zitten. In ieder geval op dat moment, want volgende week horen we hoe Marta Maria influistert om ook op te staan en naar Jezus te gaan omdat Hij haar roept. Voor wie het andere verhaal van Maria en Marta kent uit met name Lukas, waarin de zusters nogal strijden met elkaar wie nu het goede gedrag laat zien richting Jezus, lijken nu de rollen omgekeerd. En is het Marta die zich als het ware aan de voeten van Jezus werpt. Onderweg. Daarvoor moet ze zich eerst losmaken van dat doodshuis in Betanie, die ellendige plek, want dat betekent Betanie, huis van ellende. Ze wil Jezus voorbij de menigte spreken, voorbij al die reuring en deining. En al lopende of rennende richting Jezus, hoopt zich het verwijt op in haar. Verdikkie, waar bleef je nou zo lang? Ik had zo gehoopt dat jij het sterven van hem had kunnen verhoeden. En aangekomen bij Jezus knalt ze het eruit: "als jij hier was geweest, zou mijn broer niet gestorven zijn".

Dit verwijt, deze rouwverwerking, heeft Marta nodig. Deze schreeuw van onmacht en teleurstelling en diepe verlatenheid. Jezus, je hebt ons in de steek gelaten.

Het is de klacht die toch ook nu vaak te horen is in de buurt van iemand die gestorven is, of gaat sterven. Waarom hij, waarom ik?

Die waarom-vraag ligt als het ware in de monden bestorven, het is een puur menselijke vraag. Waarom moet mijn broer Lazarus dood?

Ik heb een periode gehad dat als ik in het pastorale contact geconfronteerd werd met die vraag, die waarom-vraag, ik innerlijk een beetje kribbig werd. Hoezo waarom, ga je God nu veroordelen voor het feit dat Hij jou heeft gekozen in plaats van iemand anders? Je mag God toch niet kwalijk nemen dat het jou overkomt? Hij kan er toch niets aan doen?

Zo verliepen dan een beetje mijn binnenste overwegingen, daarbij voorbijgaand aan de echte bron van het waarom. God wordt zo vaak niet nabij gevoeld, sterker nog, de belofte van oudsher vanuit Zijn Naam -Ik ben er-, wordt niet waargemaakt. Jezus was er niet, Hij was drie kwartier verderop in Jeruzalem.

In deze tweede lezing uit het hele verhaal van Lazarus, dat we na vorige week vier zondagen horen, is de eerste van drie keer verwijt aan Jezus. Vandaag dus door Marta, volgende week door Maria en nog een keer door de omstanders. Na drie keer is het Jezus, zo zult u dan horen, genoeg en roept het woede op bij Hem. Al dat geweeklaag ergert Hem.

Zover komt het met Marta niet vandaag. En dat hoeft ook niet, want vrijwel aansluitend aan de stelling van Marta dat Jezus er had moeten zijn om het sterven te verhoeden, zegt zij: 'maar zelfs nu weet ik dat God U alles zal geven wat U vraagt.' Het is een belijdenis, die volkomen onverwacht uit haar mond komt, of uit haar hart, beter gezegd. Woorden die een diepte weergeven die zijn weerga niet kent. Ze zegt niet: "ik weet dat alles wat ik U vraag, zal geschieden. Nee, dat was de teneur van haar eerste zin geweest, 'waar was je nou'? Maar die lijkt heilloos, dat is een weg van Hem vandaan, hoe dichtbij ze ook staat in hun conversatie. Marta zegt: "ik weet dat God U zal geven wat U vraagt".

Voor het eerst klinkt hier de opmaat voor wat voor min of meer voor het eerst zo expliciet in het evangelie van Johannes zal klinken uit de mond van Marta: Jezus is de Christus, is de Zoon van God. Marta als een nieuwtestamentische oermoeder, die in de voetsporen van oervader David zegt: 'het is alles gegeven van God, in Christus.

Marlies en les laten horen wat Marta gevoeld moet hebben, daar net buiten Betanie. Het credo dat wij geloven in God, Schepper van hemel en aarde, die zichzelf tot Vader gemaakt heeft, opdat wij zijn kinderen heten. Hij wil ons nabij zijn, altijd, en ons leven en onze ziel bewaren, het onheil van ons weren, geen leed ons doen gebeuren, Hij zorgt voor ons, hoed ons, waakt en alles ligt in Zijn macht.....

*Wir glauben all an einen Gott
Schöpfer Himmels und der Erden,
Der sich zum Vater geben hat,
Dass wir seine Kinder werden.
Er will uns allzeit ernähren,
Seel' und Leib auch wohl bewahren,
Allem Unfall will er wehren,
Kein Leid soll uns widerfahren,
Er sorget für uns,
Hüt't und wacht;
Es steht Alles in seiner Macht.*

Jezus zegt tegen Marta: "Je broer zal uit de dood opstaan". Daarop antwoordt Marta dat zij dat weet, ja, namelijk bij de opstanding op de laatste dag. Maar Jezus zegt: nee, Ik ben de opstanding en het leven. En al wie leeft en gelooft in Mij zal niet sterven tot in eeuwigheid. Geloof je dat? Marta? Ja, Heer, ik geloof dat U de Messias, de Christus bent, de Zoon van God die tot de wereld komt.

Wat hier gebeurt is niet alleen een geloofsbelijdenis van Marta, maar is ook nog eens heel erg moedig van haar. Het doet een beetje denken aan die Afghaanse vrouwelijke journaliste, Lida Malikzada, die van de week zegt dat zij zich het vrije woord niet laat afnemen, ondanks de afschuwelijke dreigingen die haar ten deel vallen vanuit de Taliban.

Marta wist ook in het Judeese gebied rond Betanie dat de aanwezigheid van Jezus en de steeds groter wordende invloed van Zijn profetie aanleiding was om Hem te stenigen. Zijn discipelen ontraadden Hem niet voor niets om weg te blijven uit die streek en liever noordwaarts te gaan.

En uitgerekend zij, deze Marta, deze doener zoals we haar kennen, durft het aan en zingt in een lied van Maria de Groot: 'ik voel mij sterk en vrij sinds ik de roep verstond, verwoord in het nieuwe verbond: de mens van Nazareth geleidt een leven lang wie luistert, en Hij redt van angst en ondergang. Zoals de dode broer, geroepen uit het graf het licht opnieuw ervoer en liep het rotspad af, zo vinden wij de weg en gaan op eigen kracht aan dood en angst onthecht tot waar de tafel wacht.

Het is bijzonder om als gemeente hier in de Regenboogkerk een lange tijd met het evangelie van Johannes op te trekken. Nergens is het appél zo dwingend en tegelijk inspirerend om elkaar te bemoedigen in het geloof. Nergens zijn de woorden zo belijgend, troostend en bezinnend als Johannes ze tot ons laat komen. Ik bespeur in mijn interim pastorklus soms wat wankelmoedigheid in het vertrouwen dat we elkaar vinden en vasthouden als gemeente.

Door de corona zijn er inderdaad vanzelfsprekendheden onder druk komen te staan, is het helemaal niet zo gemakkelijk meer om elkaar te treffen, te spreken, elkaar te dienen. Maar met het evangelie van Johannes als onze gids kan het niet anders dan dat de gaven die wij krijgen en hebben gekregen van God, de aanzet zijn tot bemoediging, tot jubel omdat we zicht hebben op wat we niet zullen weten. Omdat we Marta's onder onze geledingen hebben en bovenal, omdat wij een opstandingsgemeente zijn van en door Jezus Messias. Laat ons het hemelse betrachten, sterk onze ziele door Uw Woord.
Amen.